

Magyar témazáró összefoglaló

Arany János:

- Letéshem a lantot (elégico-óda) [LÍRA]

Letéshem a lantot. Nyugodjék.
Tőlem ne várjon senki dalt.
Nem az vagyok, ki voltam egykor,
Belőlem a jobb rész kihalt.
A tűz nem melegít, nem él:
Csak, mint reves fáé, világa.
Hová lettél, hová levél
Oh lelkem ifjusága!

**A lantot, a lantot
Szorítsd kebeledhez
Ha jó a halál;
Ujjod valamíg azt
Pengetheti: vígaszt
Bús elme talál.**

- Mindvégig (elégia – dal) [LÍRA]

Kertészkedem mélán, nyugodtan,
Gyümölcsfáim közt bíbelek;
Hozzám a tiszta kék magasból
Egyes daruszó tévelyeg;
Felém a kert gypűin által
Egy gerlice búgása hat:
Magános gerle a szomszédban -
S ifjú nő, szemfödél alatt.

**Az életet már megjártam.
Többnyire csak gyalog jártam,
Gyalog bizon'...
Legfőlebb ha omnibuszon.**

- Kertben (elégia) [LÍRA]

- Epilógus (elégia) [LÍRA]

- Bolond Istók (komikus eposz) [EPIKA]
- Buda halála (elbeszélő költemény) [EPIKA]
- A nagyidai cigányok (elbeszélő költemény) [EPIKA]

- Toldi estéje (elbeszélő költemény) [EPIKA]:

- **Szereplők:** Toldi Miklós; Bence, a szolga; Lajos király; olasz vitéz; apródok; mellékszereplők
- **Cselekmény:** Toldi saját sírját ássa meg Bence társaságában. A király követétől - Pósházitól – megtudja, hogy a magyar címer idegen kézre került, s a király számít rá → vállalkozik a vidalra. Az olasz vitéz ellen a két Gyulafi testvér kiáll, de mindketten veszítenek. Toldi barátsuhában megérkezik Budára, és legyőzi az olasz vitézt kilétének felfedése nélkül. A hazafelé tartó Toldit a követség utoléri és átadják neki a király meghívását. Toldi betoppan, és a gúnyolódó apródok közül hármát agyonsújt. Beront a királyhoz, majd elhagyja a palotát. A király parancsot ad Toldi elfogására. Toldi hazaér budai házába, és összerogy. Halálán van. A királyi testőrség futva megy Lajos királyhoz jelenteni a szomorú hírt. Toldi halálos ágyán zajlik le utolsó vitájuk. Toldi a király figyelmébe ajánlja Bencét, és arra inti őt, hogy szeresse a magyarságot, majd meghal. A Nagyfaluban megásott sírjába eltemetik.

- Ágnes asszony (bűn és bűnhődés)
  - Tengeri-hántás
  - Tetemre hívás (bűn és bűnhődés)
  - Vörös Rébék
- } **NÉPI BALLADÁK** → Egyesíti a lírai, az epikus és a drámai elemeket. „Balladai homály” jellemzi. (Időbeli kihagyás, elhallgatás, stb.) Rendszerint tragikus témát dolgoz fel.

- V. László (bűn és bűnhődés)
  - Szondi két apródja
  - Walesi bárdok
- } **TÖRTÉNELMI BALLADÁK**

- Híd-avatás → VÁROSI BALLADA

Balladák szereplői:

- Tengeri-hántás → Dalos Eszti, Tuba Ferkó
- Tetemre hívás → Bárczi Benő, Kund Abigél
- Vörös Rébék → Pörge Dani, Sinkó Tera, Rebi néni
- V. László → Hunyadi László és Mátyás

Petőfi Sándor:

- A helység kalapácsa (komikus eposz) → Célja az eposz és a romantikus stílus kifigurázása
  - **Szereplők:** Fejenagy, Erzsók asszony, Bagarja úr, Harangláb, Márta, Csepü Palkó, kántor, bíró
  - **Cselekmény:** A templomban Fejenagy felébred, és azt veszi észre hogy rázárták az ajtót. Úgy dönt felmegy a toronyba és a harang kötelén ereszkedik le. A kocsmában mulatozás kezdődik, a kántor fél odamenni Erzsókhoz, de Harangláb bátorítani kezdi, hogy vallja be érzelmeit. A fogoly kijut a templomból, és a kocsmába megy Erzsókhoz. Elönti a düh, mikor meglátja, hogy a kántor udvarol szerelmének. A kántor elmondja, hogy Harangláb javaslatára zárták őt be a templomba. Harangláb beismeri, majd a kocsmában szinte az összes férfi egymásnak esik. Bagarja elrohan a bíróhoz, hogy teremtsen rendet a kocsmában. A bíró hazaparancsolja az embereket, Márta hazacipeli férjét (a kántort), Harangláb dorgálásban részesül, Fejenagyot a harc okozása miatt pedig kalodába zárják.
- Az apostol (elbeszélő költemény)
  - **Szereplők:** Szilveszter (Petőfi alteregója) + feleség, gyerek (, katonák, törvényszék)
  - **Cselekmény:**

Jelen: Kis szobában a család. Isten jelenik meg, Szilveszter felfedi előtte gondolatait: „Minden bűn oka a szolgaság, ő ez ellen fog harcolni”.

Múlt (visszaemlékezés): Egy asszony meg akar válni újszülöttjétől → egy kocsmá aljába teszi. Egy részeg hazaviszi, és tolvajt akar nevelni belőle. A résztvevő Szilveszter 4 éves korában felakasztják, és egy öregasszonyhoz kerül, aki megtanítja koldulni, de folyton éheztetni. Eltelik 2 év, egy nap jön egy úr, és befogadja Sz.-t, és az úr fiának a szolgálója lesz. Csak a tanulás tartja ott. Tíz év telik el, elhagyja a házat. A tanító utánaszalad, és egy évnyi fizetését odaadja neki. Ebből a pénzből a tanító tanácsára továbbtanul, de kiközösítik, mivel mindenkinél okosabb. (Szőlőszem-hasonlat: A szőlőszem a Föld. A Napsugár érleli a szőlőt. A költő maga is egy Napsugár.) Jegyzőnek áll → elkergetik a faluból. A lány utánamegy, összeházasodnak. Sz. könyvet ír → nem adják ki. **Jelen:** A csecsemő éhenhal, a gyűrűt eladják → eltemetik. Sikerül kiadni a könyvet. → Börtönbe kerül. 10 év múlva a börtön ablakára madár száll → kiengedik. Rálő a királyra → eltéveszti → lefejezik. Egy új nemzedék születik → „a jobb csak a változással jön el”.

Jókai Mór:

- Az arany ember
  - **Szereplők:** Tímár Mihály → ← Krisztyán Tódor, Tímea, Noémi, Brazovics Athalie és Athanáz, Kacsuka Imre, Ali Csorbadzsi
  - **Helyszínek:** Komárom, Senki szigete | Idő: 1820 körül
  - **Cselekmény:** Ali Csorbadzsi halála előtt Tímár Mihályra bízta lányát, és vagyonának titkát. TM Komáromba viszi Tímeát, Brazovicsékhoz kerül → Tímeát kizsákmányolják. TM megszerzi ACS vagyonát (vörös félholdas zsákok), és gazdag kereskedő lesz. TM feleségül veszi Tímeát, de a lány nem szereti őt, mivel szíve Kacsuka őrnagyhoz húz. TM visszajár a Senki szigetére Noémihez. → Tímea rájön, elengedi. → TM halálhírének elterjesztésével mindent hátrahagyva a Senki szigetére költözik N-hez. Tímea feleségül meg Kacsuka őrmesterhez.

Vörösmarty Mihály:

- Csongor és Tünde (drámai költemény)
  - Szereplők: Csongor, Tünde, Kalmár (V), Fejedelem (V), Tudós (V), Balga (Cs szolgálója), Ilma (T szolgálója), Kurrah (Ö), Berreh (Ö), Duzzog (Ö), Mirígy, Ledér

Versek:

- Gondolatok a könyvtárban → „Hová lépsz most, gondold meg, oh tudós”
- Előszó → „Midőn ezt írtam, tiszta volt az ég”
- A vén cigány → „Húzd rá cigány, megittad az árát”
- A merengőhöz (L) → „Hová merült el szép szemed világa?...”
- Ábránd (L) → „Szerelmedért...”
- Szózat

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, oh magyar;
Bölcsőd az s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze;
Itt élned, halnod kell.